



BOSNIA AND HERZEGOVINA  
Ministry for Human Rights and Refugees

Broj: 06-41-2-2231-9/21/MH  
Sarajevo, 13. 9. 2022. godine

Bosna i Hercegovina  
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine  
Sekretarijat

BOSNA I HERCEGOVINA  
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE  
SARAJEVO

PRIMLJENO: 17-11-2022			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01,02,	03-	37-	1823/4

5

**PREDMET: Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu, dostavlja se-**

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 55. sjednici održanoj 25. 8. 2022. godine razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2020. godinu.

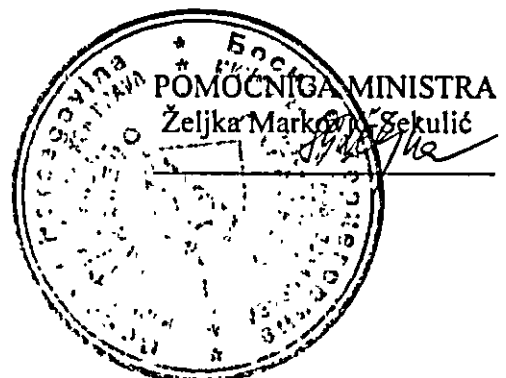
Zaključkom Vijeća ministara sa iste sjednice zaduženo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da najmanje jednom godišnje informira Parlamentarnu skupštinu BiH o napretku u predmetnoj problematici.

U skladu sa gore navedenim, u prilogu akta dostavljamo vam Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2020. godinu, pripremljen na jezicima i pismima u službenoj upotrebi u BiH.

S poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu na bosanskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu na srpskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu na hrvatskom jeziku.



Dostavljeno:  
1x naslovu  
1x a/a

**IZVJEŠTAJ**  
**O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM**  
**U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2020. GODINU**

Novembar, 2021. godine

## Sažetak Izvještaja o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu

U skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) nakon utvrđivanja njihovog statusa.

U skladu sa Zakonom o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16), Ministarstvo je nadležno za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH (informisanje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru. U toku 2020. godine, u centru su boravile 23 osobe pod međunarodnom zaštitom u BiH.

Tokom 2020. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17). Ovo pravo finansira se iz budžeta Ministarstva i za 2020. godinu je za ove namjene izdvojeno 56.117,6 KM.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 43/17) utvrđeno je da ove osobe ostvaruju prava iz socijalne zaštite, prava iz zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i drugu materijalnu pomoć. Ministarstvo je u 2020. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 80.355,73 KM, i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne novčane pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 42/17) propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH, i to u predškolski odgoj i obrazovanje, te u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena i u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl. Školsku 2020/2021. godinu pohađa 29 djece.

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH, te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti.

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2020. godini državljanstvo BiH stekle su 3 osobe.

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog potprojekta s UNHCR-om koji Ministarstvo

ugovara za svaku budžetsku godinu. Za 2020. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 327.000 KM, te i dodatna sredstva, u ukupnom u iznosu od 290.430 KM kroz podprojekat s UNHCR-om za 2020. godinu.

S ciljem pružanja psihosocijalne podrške i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo primjenjuje ranije potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (u daljnjem tekstu: BHIŽ) i Udruženjem „Vaša prava BiH“.

**Ostvareni napredak u odnosu na Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranca pod supsidijarnom zaštitom za 2019. godinu:**

U 2020. godini državljanstvo BiH stekle su tri osobe, što uz podatke iz Izvještaja o zbrinjavanju izbjeglica i osoba u statusu supsidijarne zaštite u BiH za 2019. godinu čini ukupno 35 naturaliziranih izbjeglica u BiH.

U skladu sa potpisanim protokolima o saradnji nevladina udruženja na terenu asistiraju Ministarstvu u ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Implementacijom "Akcionog plana za pomoć korisnicima IPC Salakovac pri uključenju u bosanskohercegovačko društvo", Centar je u 2020. godini napustilo ukupno 6 osoba sa statusom izbjeglice u BiH.

Ministarstvo je u 2020. godini u plan rada za 2021. godinu uvrstilo donošenje Pravilnika o pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo za osobe u statusu izbjeglice u BiH i stranca u statusu supsidijarne zaštite u BiH. Donošenjem ovog provedbenog akta Zakona o azilu, izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH biće omogućena pomoć pri učenju službenih jezika u BiH, priznavanju javnih isprava i drugih dokumenata, prevođenju, verifikaciji dokumentacije o stečenom znanju i druge olakšice u cilju olakšanog uključivanja u bh društvo.

## UVOD

Kako bi se osobama sa priznatim izbjegličkim statusom i statusom supsidijarne zaštite u BiH osigurala pripadajuća prava, uspostavljene su institucije i određene njihove konkretne nadležnosti.

Ministarstvo – Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku nadležno je za ostvarivanje prava izbjeglica u BiH i stranaca pod supsidijarnom zaštitom nakon utvrđivanja njihovog statusa. S tim ciljem, jednom godišnje se izvještava Vijeće ministara BiH i Parlamentarna skupština BiH o stepenu zaštite prava koja smo, kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglice iz 1951. godine, Protokola iz 1967. godine, UN konvencije o ljudskim pravima, te Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava, dužni osigurati.

Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH od 1. 1. 2020. do 31. 12. 2020. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH u skladu sa Zakonom o azilu.

Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva, na 10. sjednici, održanoj 30. 6. 2020. godine, razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu, nakon čega je isti usvojila i Parlamentarna skupština BiH 9. 12. 2020. godine.

## PRAVNI OSNOV

Ustavom Bosne i Hercegovine je propisano da je: "Politika i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila" jedna od deset isključivih nadležnosti državnih organa vlasti (Član III, (1), (f) Ustava Bosne i Hercegovine).

U skladu sa odredbama Ustava, članom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, definirana je nadležnost Ministarstva za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

BiH je potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te su prava i obaveze, koje propisuju članovi 3. do 34. Konvencije i Protokola, izbjeglicama i osobama u statusu supsidijarne zaštite sadržani u važećoj zakonskoj regulativi u BiH.

Strategijom u oblasti migracije i azila i Akcionim planom za period 2016- 2020. godina, koji su usvojeni od Parlamentarne skupštine BiH, definirani su strateški ciljevi, a jedan od njih je osiguranje prava osobama u statusu međunarodne zaštite, te principa integracije koji podrazumijeva osiguranje okruženja koje će doprinijeti integraciji staranaca u bosanskohercegovačko društvo.

Ministarstvo, u skladu sa članom 78. stav (4) Zakona o azilu, u obavezi je da izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigura pristup sljedećim pravima: informisanje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Ovim zakonom propisano je da Ministarstvo, nakon konsultacija s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH, donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

U skladu sa navedenim članom Zakona o azilu, Ministarstvo je u 2017. godini donijelo sljedeće podzakonske akte kojima se osigurava pristup ostvarivanju prava:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcionisanju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru "Salakovac" u Mostaru ("Službeni glasnik BiH", broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 52/17).

## **POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM**

**Izbjeglički status** odobrava se strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svog porijekla, a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koji se nalazi izvan zemlje svog prethodnog uobičajenog mjesta boravka, a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

**Supsidijarna zaštita** odobrava se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje statusa izbjeglice iz člana 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju porijekla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Institucionalno nadležnost je podijeljena tako da je Ministarstvo sigurnosti BiH nadležno za statusna pitanja osoba koja zatraže zaštitu u BiH, te vodi postupak po zahtjevu za azil i donosi rješenje o priznavanju izbjegličkog/statusa supsidijarne zaštite. Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, nakon što Ministarstvo sigurnosti BiH, nakon provedenog postupka po zahtjevu za azil, dostavi Ministarstvu obavijest o rješenju kojim se odobrava status.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacioni dokument (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status (status se odobrava na 1 godinu, a produžava na 2 godine). Po izdavanju kartona, Ministarstvo sigurnosti BiH kopiju istog dostavlja Ministarstvu. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH izbjeglicama u BiH može izdati i putni dokument u skladu sa Zakonom o azilu.

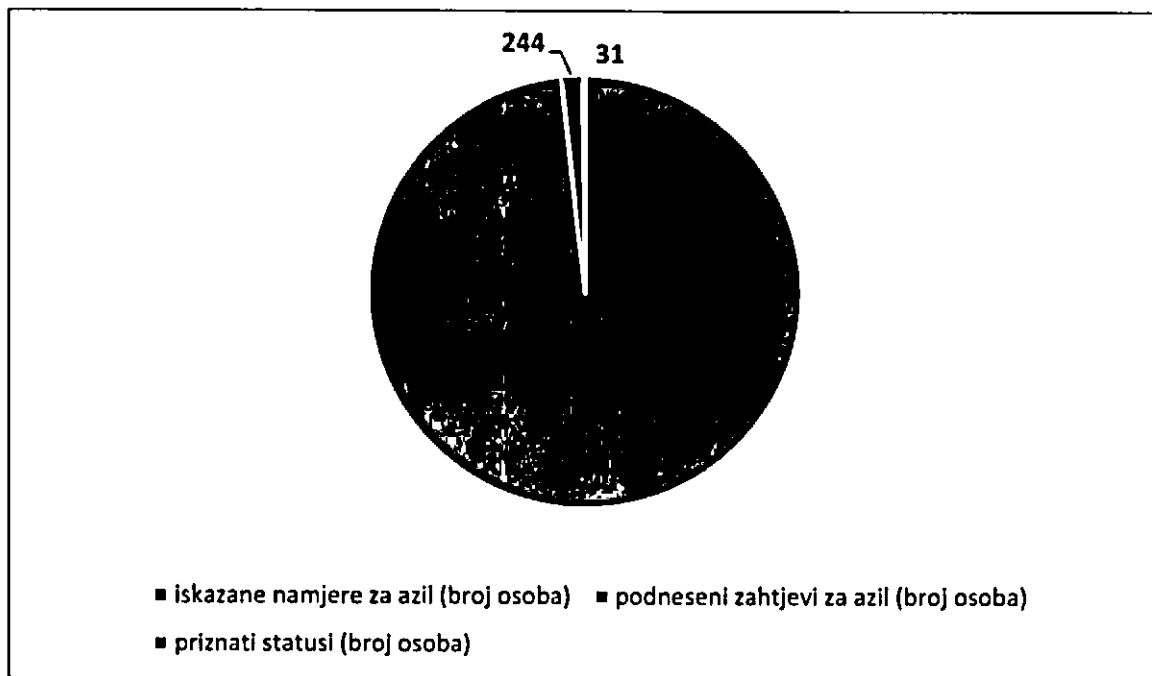
Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). JMB koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB za građane BiH. JMB se ne dodjeljuje strancima pod supsidijarnom zaštitom s obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Obavijest o priznavanju, produženju i prestanku statusa, kao i kopije izdatih kartona Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguravanja prava ovih osoba.

## STATISTIČKI PODACI

Ministarstvo vodi i ažurira evidenciju podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH na osnovu obavijesti Ministarstva sigurnosti BiH. Podaci sadržani u predmetnoj evidenciji su podaci iz službene evidencije tog ministarstva u skladu sa nadležnostima prema Zakonu o azilu, s obzirom da ta institucija provodi postupke i donosi rješenja kojima se odobrava, produžava i ukida status. Dok se podaci iz službene evidencije Ministarstva odnose na pristup pravima koja se finansiraju putem Ministarstva. Sa svim podacima zaprimljenim od Ministarstva sigurnosti BiH postupa se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11).

Prema podacima objavljenim u Migracionom profilu Bosne i Hercegovine za 2020. godinu<sup>1</sup>, u protekloj godini 15.170 osoba iskazalo je namjeru za podnošenje zahtjeva za azil u BiH, od toga 244 osobe su podnijele zahtjev za azil u BiH (1,61% od ukupnog broja iskazanih namjera za podnošenje zahtjeva za azil), a priznat je status za 31 osobu (30 supsidijarna zaštita i 1 izbjeglički status).



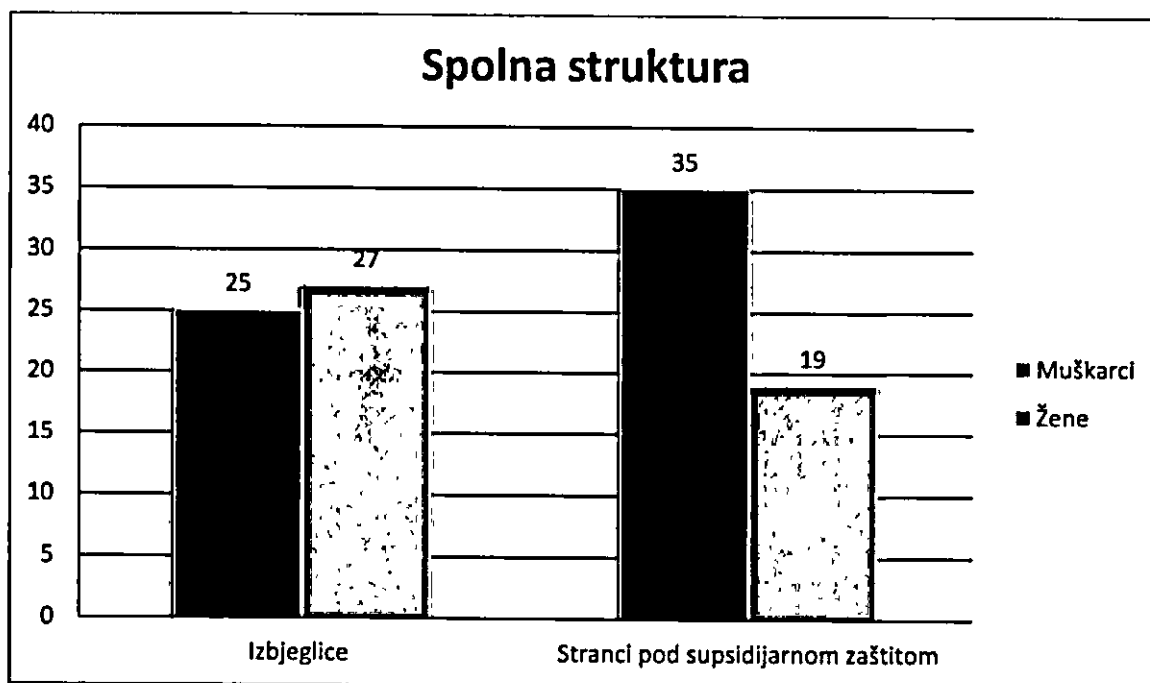
U skladu sa Smjernicama o zaštiti ličnih podataka osoba UNHCR-a, svi navedeni podaci koji bi mogli identificirati pojedinca su anonimizirani i smanjeni. Imajući to u vidu, izbjegnuto je popis lokacija na kojima borave izbjeglice i osobe kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita, kao i njihove zemlje porijekla, ako postoji vjerovatnoća njihove identifikacije.

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH<sup>2</sup> je:

- 52 izbjeglice i
- 54 stranca sa statusom supsidijarne zaštite.

<sup>1</sup> Migracioni profil BiH za 2020. godinu usvojen na 38. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 26. 5. 2021. godine

<sup>2</sup> Podatak iz jula 2021. godine



Prema spolnoj strukturi, ukupno je 60 osoba muškog spola, dok je 46 osoba ženskog spola.

Zemlje porijekla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Pakistan, Makedonija, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Kuvajt, Sirija, Egipat, Turska, Azerbejdžan, Irak i Iran.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti ličnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju porijekla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se povjerljivim i mogu biti dostavljeni zemlji porijekla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena saglasnost osobe ili njegovog zakonskog zastupnika, na kojeg se taj podatak odnosi.

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti) i prema slobodnom izboru, borave na teritoriji BiH. Većina osoba u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite boravi na području Federacije BiH. Na području entiteta Republika Srpska boravila je jedna osoba, dok u Brčko distriktu BiH nije evidentirana niti jedna osoba u statusu međunarodne zaštite.

## OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na: informisanje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo.

### 1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pristup pravu na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u skladu s Pravilnikom o smještaju, načinu rada, funkcionisanju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru.



Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom "Salakovac" u Mostaru (u daljnjem tekstu: Centar) koji služi za organizovani smještaj svih onih osoba u statusu koja nisu u mogućnosti sebi osigurati drugi adekvatan smještaj.

U toku 2020. godine, u centru su boravila 23 korisnika sa jednim od oblika međunarodne zaštite:

- sa statusom supsidijarne zaštite, boravio je 1 korisnik, koji je Centar je napustio u oktobru 2020. godine;
- sa izbjegličkim statusom, boravila su 22 korisnika.

Implementacijom "Akcionog plana za pomoć korisnicima IPC Salakovac pri uključenju u bosanskohercegovačko društvo", koji je realiziran u saradnji sa UNHCR-om i Gradom Mostarom, zaključno sa 31. decembrom 2020. godine, Centar je napustilo ukupno 6 osoba sa statusom izbjeglice u BiH.<sup>3</sup>

S ciljem funkcionisanja Centra, po ugovoru o djelu u 2020. godini, bilo je angažovano 14 vanjskih saradnika. Osobe angažovane po ugovoru o djelu obavljaju sljedeće poslove: administrativni radnik (jedan saradnik), skladištar (jedan saradnik), čuvarska služba (osam saradnika), domar (dva saradnika) i higijeničar (dva saradnika).

U okviru funkcionisanja Centra, neriješen problem je i dalje radnopravni status angažovanog osoblja što u mnogome otežava realizaciju svih aktivnosti koje se provode u Centru. Zbog činjenice da je većina njih angažovana već više godina po ugovoru o djelu, Ministarstvo trpi ozbiljne primjedbe Kancelarije za reviziju institucija BiH, a s druge strane, postoje ograničenja za proširenje sistematizacije, novo zapošljavanje i dr.

Osobe koja ne koriste smještaj koji organizuje Ministarstvo nalaze se u privatnom smještaju i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo, te isti smještaj plaćaju iz ličnih sredstava (osim osoba smještenih u ustanove socijalne zaštite, čiji je smještaj plaćen iz budžeta Ministarstva).<sup>4</sup> Također, u 2020. godini Fondacija BHIŽ je finansirala troškove smještaja za 12 osoba sa statusom supsidijarne zaštite u BiH (smješteni u 4 stambene jedinice).

## **2. RAD I ZAPOŠLJAVANJE**

U skladu sa Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini, osobama u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite u BiH, omogućeno je pravo na rad u BiH.

Sve izbjeglice i osobe u statusu supsidijarne zaštite imaju pravo prijave na evidenciju nezaposlenih osoba nadležnoj službi za zapošljavanje pod istim uvjetima kao i državljani BiH i time stiču ista prava i obaveze pred nadležnim službama za zapošljavanje BiH.

U toku 2020. godine četiri osobe u statusu međunarodne zaštite su bile u radnopravnom odnosu u privatnom i nevladinom sektoru (3 stranca pod supsidijarnom zaštitom i 1 izbjeglica).

Međutim, u BiH je i dalje evidentna nezaposlenost i ne postoji mehanizam na nivou BiH koji bi odgovorio zadovoljenju potreba radnosposobnog stanovništva u BiH, a time ni izbjeglica ni osoba u statusu supsidijarne zaštite.

<sup>3</sup> Ostali korisnici sa statusom izbjeglice u BiH napustili Centar u januaru 2021. godine

<sup>4</sup> Podatak iz jula 2021. godine

### 3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Tokom 2020. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH su, u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH, ostvarivali zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima kao i bosanskohercegovački državljani.

Početkom svake godine za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona, Tuzlanskog kantona, Unsko-sanskog kantona i Srednjobosanskog kantona uplaćuju su godišnje premije osiguranja u iznosu od 20,00 KM do 29,00KM za zdravstveno osiguranje, što je za 2020. godinu iznosilo za HNK 280,00 KM, TK 180,00 KM, USK 140,00 KM i SBK 145,00KM. Ukupno je uplaćeno 745,00 KM. Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama. Ovo pravo finansira se iz budžeta Ministarstva i za 2020. godinu je za ove namjene izdvojeno 56.117,6 KM.

Ministarstvo je, zaključno s decembrom 2020. godine, za ukupno 109 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članova njihovih porodica osiguralo finansijska sredstva za ostvarivanje zdravstvene zaštite u skladu s navedenim podzakonskim aktom. Od toga je 56 izbjeglica – nositelja zdravstvenog osiguranja i 34 stranca pod supsidijarnom zaštitom, a 5 članova njihovih porodica su djeca bh. državljani, čiji je jedan roditelj izbjeglica, a drugi roditelj bh. državljanin koji nije u stalnom radnom odnosu. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno u visini od 5% od prosječne mjesečne bruto plate zaposlenih u BiH, a prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

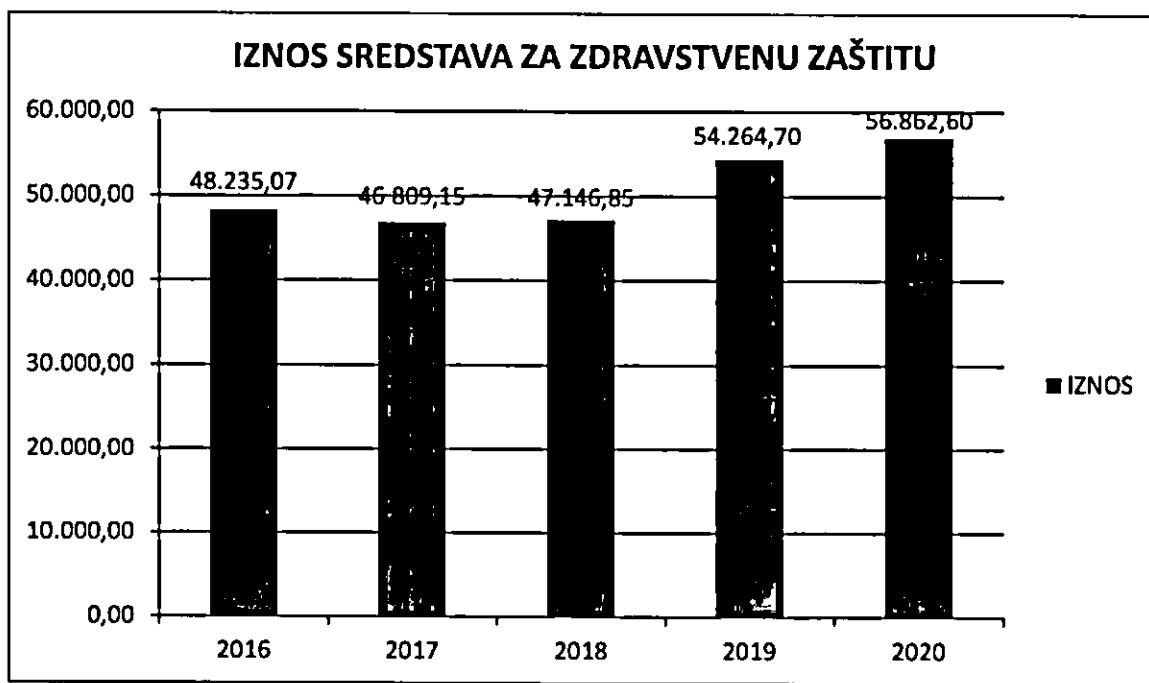
Prema evidencijama Ministarstva, u decembru 2020. godine bilo je evidentirano ukupno 80 nositelja zdravstvenog osiguranja. Članove domaćinstva osiguravamo po nosiocu zdravstvenog osiguranja, osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite, gdje se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju jedinstven matični broj. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, dodijeljen od Ministarstva civilnih poslova BiH, ne prolazi kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje, niti poreskih uprava u BiH.

U slučaju kada se zdravstvena zaštita osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom, ovim osobama se, na zahtjev Ministarstva, poreske uprave, zavisno od mjesta boravišta, dodjeljuje matični broj za stranca u BiH na osnovu kojeg se uvode u poreski sistem BiH, jer je to obaveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Također, na isti način prijavljuju se i nosioci domaćinstva izbjeglice, dok se ostali maloljetni članovi domaćinstva prijavljuju po matičnom broju koji dobiju nakon utvrđivanja statusa, jer maloljetne osobe nisu poreski obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Ovakav sistem zdravstvene zaštite ovih osoba u BiH uveden je 2007. godine i predstavlja jedini način na koji smo, kao država, mogli osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu ovim osobama, što je naša obaveza po međunarodnim i domaćim propisima. Do danas, u praksi, gotovo da nismo imali nijedan zabilježen slučaj da je ovim osobama uskraćeno ovo pravo u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriji BiH (domovima zdravlja, bolnicama, porodilištima, stomatološkim službama, apotekama i sl.), jer se ovo pravo redovno finansira iz budžeta Ministarstva.

Međutim, krajem decembra 2019. godine, zbog učestalih prijava na zavode za zapošljavanje osoba - tražitelja azila u BiH, Poreska uprava FBiH je na osnovu tumačenja Ministarstva finansija FBiH obustavila daljnje prijave u poreski sistem čime se onemogućio daljnji pristup na prijavu u zavode zdravstvenog osiguranja osobama koje su stekle međunarodnu zaštitu u decembru 2019. godine. Ministarstvo je poduzelo sve neophodne radnje da se iznađe najoptimalnije rješenje, kako bi se

izbjeglicama u BiH i osobama u statusu supsidijarne zaštite omogućilo potpuno uživanje prava na zdravstvenu zaštitu u BiH. Sa Ministarstvom finansija FBiH postignut je dogovor o izmjeni podzakonskih akata i obrazaca za prijavu. Uz zajedničku saradnju Ministarstva finansija FBiH i Ministarstva početkom 2020. godine donijet je Pravilnik o izmjenama Pravilnika o dodjeljivanju identifikacionih brojeva, registraciji i identifikaciji i evidencijama poreznih obveznika na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj:32/20). Članom 16. stav (4) tačka b) Pravilnika definiran je način prijave i odjave u Poreski sistem FBiH osoba u statusu izbjeglice i u statusu supsidijarne zaštite u BiH kao i potrebna dokumentacija čime se stvaraju uslovi za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u BiH za ove osobe.



#### **4. SOCIJALNA ZAŠTITA**

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz oblasti socijalne zaštite, prava iz oblasti zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i druga materijalna pomoć, i to: novčana pomoć (stalna); novčana naknada (dodatak) za pomoć i njegu od drugog lica; jednokratna novčana pomoć; pomoć za osposobljavanje za samostalan život i rad (djece i omladine); smještaj u ustanove socijalne zaštite; kućna njega i pomoć u kući; druga materijalna pomoć; dječiji dodatak/dodatak za djecu; naknada umjesto plate ženi/majci-porodilji u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta/naknada plate u vrijeme korišćenja porodiljskog odsustva; novčana pomoć nezaposlenoj ženi/majci-porodilji koja nije u radnom odnosu/materinski dodatak; jednokratna pomoć za opremu novorođenčeta/pomoć za opremu novorođenčeta.

Postupak se provodi na sljedeći način: izbjeglica/stranac pod supsidijarnom zaštitom (putem pravnog zastupnika – „Vaša prava BiH“) podnosi zahtjev za ostvarenje određenog prava iz socijalne zaštite mjesno nadležnom centru za socijalni rad. Centar za socijalni rad (u daljnjm tekstu: CSR) provodi postupak i donosi rješenje kojim se priznaje pravo iz socijalne zaštite. Rješenje se po pravosnažnosti dostavlja

Ministarstvu. Ministarstvo vrši mjesečne isplate u skladu sa rješenjem. Izuzetno od navedenog, rješenje o smještaju u ustanove socijalne zaštite CSR donosi po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

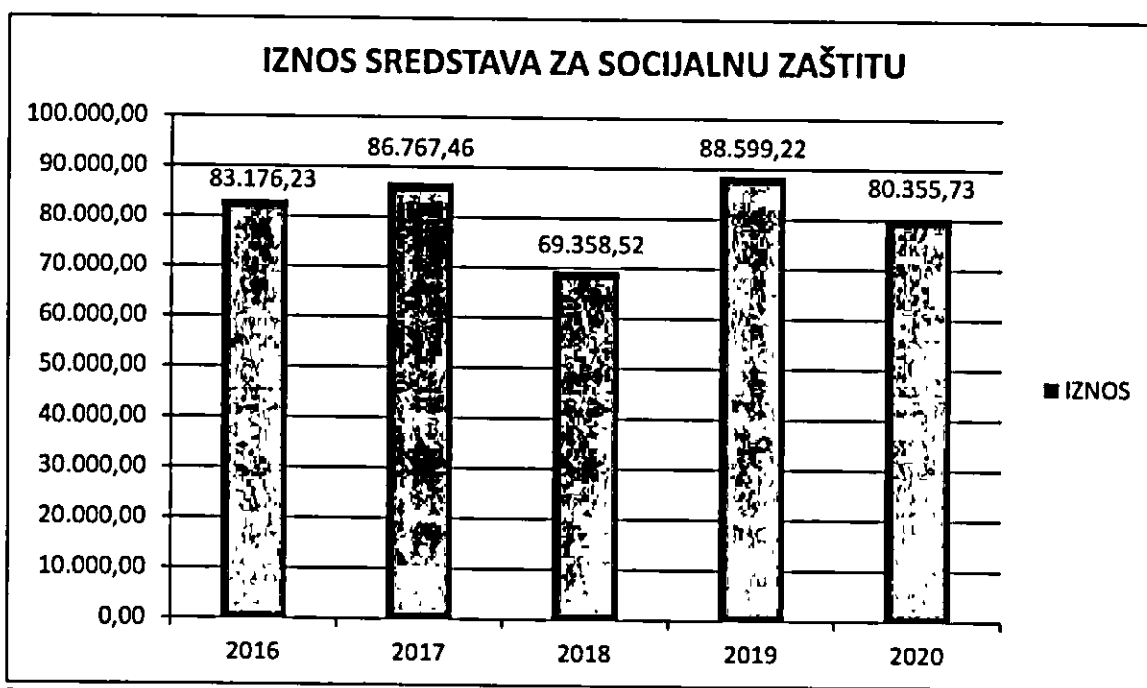
Prestanak pojedinih prava se realizuje u skladu sa rješenjem nadležnog CSR. Po prijemu obavijesti o prestanku statusa od Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstvo o istom obavještava nadležni CSR, koji donosi rješenje o prestanku prava. Također, prestanak pojedinog prava je moguć i usljed prestanka drugih uvjeta za ostvarivanje istog, npr. zaposlenje i sl., u kom slučaju CSR donosi isto rješenje.

Prema podacima iz decembra 2020. godine, na snazi je bilo je 20 rješenja o ograničenoj finansijskoj pomoći, 5 rješenja o smještaju u ustanovu i jedno rješenje o dječijem dodatku. Kao osnovica za utvrđivanje visine pomoći po osnovu prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plata u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH za 2019. godinu prosječna godišnja neto plata u BiH iznosila je 921 KM. Iznos za svako od prava iz socijalne zaštite utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako od prava definirano Pravilnikom.

U tom smislu, Ministarstvo je u 2020. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 80.355,73 KM, i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne finansijske pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Najveći dio ovih finansijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene finansijske pomoći. Ograničena finansijska pomoć definirana je kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 20% od osnovice za izdržavanje jednog člana domaćinstva, a koja se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 10% od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može preći iznos od 50% od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo je u 2020. godini osiguravalo sredstva za smještaj u ustanovama socijalne zaštite, i to: jedno dijete u KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Sarajevo, jedno dijete u SOS Dječije selo Sarajevo, jedno lice u JU „Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica“ Pazarić, jedno dijete u JU „Dječiji dom Mostar“ i jedno dijete u JU Dječiji dom „Zenica“. Za ove namjene u 2020. godini utrošeno je 46.224 KM.



## **5. OBRAZOVANJE**

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom pohađaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje u BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH (u FBiH na nivou kantona, u RS-u na nivou entiteta), te Ministarstvo ne osigurava finansijska sredstva ni za redovno, ni za vanredno visoko obrazovanje ovih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH, kako u predškolski odgoj i obrazovanje, tako i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl.

Školsku 2020/2021. godinu pohađa ukupno 29 djece, od čega 1 dijete obavezni predškolski program, 17 djece pohađa osnovnu školu, a 11 djece srednju školu. Na području Kantona Sarajevo školuje se 16 djece, a na području Grada Mostara 13 djece.

Za svu djecu BHIŽ je zagovarao da dobiju udžbenike i školski pribor od škole, ili putem centra za socijalni rad ili putem mjesno nadležne općine. Djeca koja ostvaruju pravo na dječiji doplatk mogu ostvariti i pravo na besplatnu užinu.

Školski prijevoz za srednjoškolce iz Centra osiguralo je Ministarstvo, Grad Mostar za osnovce, a Ministarstvo obrazovanja Kantona Sarajevo za đake na području Kantona Sarajeva.

## **6. UPIS U MATIČNE KNJIGE**

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko distriktu BiH, međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti i ovim pravilnikom. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH upis u matične knjige vrše lično ili putem pravnih zastupnika („Vaša prava BiH“).

## **7. POMOĆ PRI UKLJUČIVANJU U BH. DRUŠTVO – OLAKŠANA NATURALIZACIJA**

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima, odnosno ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uvjeti za sticanje državljanstva za osobe sa izbjegličkim statusom su: da je napunilo 18 godina života; da mu nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljavanja stranca s teritorije BiH od organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivano na izdržavanje kazne za krivična djela s predumišljajem na duže od tri godine u periodu od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv njega ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH.

Postupak dobijanja državljanstva BiH, u skladu sa entitetskim zakonima o državljanstvu, provode Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH i Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS.

U 2020. godini državljanstvo BiH stekle se tri osobe koje su imale status izbjeglice u BiH.

Ministarstvo je u 2020. godini u Plan rada 2021. godinu uvrstilo donošenje Pravilnika o pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo za osobe u statusu izbjeglice u BiH i stranca u statusu supsidijarne zaštite u BiH. Donošenjem ovog provedbenog akta Zakona o azilu, izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH biće omogućena pomoć pri učenju službenih jezika u BiH, priznavanju javnih isprava i drugih dokumenata, prevođenju, verifikaciji dokumentacije o stečenom znanju i druge olakšice u cilju olakšanog uključivanja u bh društvo.

## **FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2020. GODINU**

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog potprojekta, koji Ministarstvo potpisuje s UNHCR-om za svaku budžetsku godinu.

Za 2020. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 327.000 KM KM, a korišten je na ime funkcionisanja Centra, kao i za potrebe ishrane, zdravstvene i socijalne zaštite, prijevoza, pribavljanja ličnih dokumenata, obrazovanja i dr.

Ministarstvo ima dobru saradnju s UNHCR-om s kojim godinama potpisuje potprojekat o sufinansiranju rada Centra. Ministarstvo je u 2020. godini kroz potprojekat s UNHCR-om osiguralo i dodatna sredstva, uključujući i rebalans odobrenih sredstava, u ukupnom u iznosu od 290.430,00 KM.

U skladu s donesenim podzakonskima aktima, Ministarstvo isplaćuje sredstva na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne zaštite izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. U 2020. godini za ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 137.218,33 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 56.862,60 KM, a za socijalnu zaštitu 80.355,73 KM.

## **BESPLATNA PRAVNA POMOĆ I PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA**

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne podrške izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima:

-Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – pružanje besplatne psihosocijalne podrške izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom i Udruženjem „Vaša prava BiH“ – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

## **REZIME**

Ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH uređeno je Zakonom o azilu i podzakonskim aktima Ministarstva na jednoobrazan način na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Postupanje svih organa vlasti uređeno je uz poštovanje ustavnih i zakonskih nadležnosti svih nivoa vlasti - od državnog do općinskog nivoa. U vezi sa pitanjima ostvarivanja pripadajućih prava,

Ministarstvo ima dobru saradnju sa svim predstavnicima vlasti i civilnim društvom. Na ovaj način ispunjavaju se obaveze države kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te u ovoj oblasti do sada nisu zabilježene preporuke niti negativne ocjene od strane međunarodnih i domaćih institucija koje prate ostvarivanje prava osoba pod međunarodnom zaštitom.